

**”Olemme saavuttaneet
matalimman pisteen”**

Englanti suomenkielisissä teksteissä

Ville Eloranta, Helsingin Sanomat

Hieman minusta

- » HS:n editoiva toimittaja ja kielenhuoltaja
- » Journalisti-lehden kielikolumnisti
- » tietokirjailija (kieliaiheista)
- » suomen kielen maisteri
- » aloittanut uransa oikaisulukijana
- » suomen kielen lautakunnassa 2015–2021

Mistä englantia tulee?

Kaksi pääväylää:

- » englanninkieliset tekstit
(käännösuutiset)
- » jokapäiväinen suomemme
(ns. koodinvaihto)

Käännösstrategioita:

- » kokonaan suomentaminen
- » osin mukauttaminen
- » suomentamattomuus

Englanti käännöksissä

Syyt: liika mekaanisuus, ensiksi mieleen tulevat käännösvastineet

Mikä unohtuu: pitäisi kääntää ajatuksia, ei sanoja

Näkyä monella tasolla:

- » sanasto
- » fraasit
- » lauserakenteet

Sanastokömmähdyksiä

Suomessa samankaltainen sana, jolla osin tai täysin eri merkitys kuin englannissa:

» "ampuma-aselisenssi" (license) → **aselupa**

» "he yrittävät kontrolloida kehoani" (control) → **hallita**

» **sanktioida** 'laillistaa' ≠ määrätä sanktioita

» **sosialisoida** 'ottaa valtion omistukseen' ≠ seurustella

» **replikoida** 'lausua vuorosanoja' ≠ jäljentää

Fraaseissa haparointia

Kielten idiomaattisuus unohtuu. Alkuperäistä kunnioitetaan liikaa etenkin suorissa lainauksissa:

- » "olemme saavuttaneet matalimman pisteen"
(the lowest point) → **olemme aallonpohjassa**
- » "rikkoo sydämet" (break) → **särkee**
- » "tyhjiä pulloja makasi lattialla" (lie) → **lojui**

Rakenteiden kopiointi

Keveimmillään hieman epäluontevaa:

- » "Peking raportoi" → **Pekingissä/-stä raportoitiin**
- » "he ansaitsevat pitää Euroviisut"
→ esim. **he ansaitsevat Euroviisut**

Paikoin kohdekielen rakenteiden runtelua:

- » "hän vetosi turvajoukkoihin löytämään hyökkääjät" (appeal)
→ esim. – – **että ne etsisivät hyökkääjät**
- » jopa "naapuroivat maat", "vankeutettu" (editoimaton teksti)

Osittainen mukautus

Suomalainen loppuosa tai kirjoitusasun muokkaus:

» **treidata**, **treidaaja**

» **valuaatio** (myös "arvostus")

» **podiumi**

» **drooni** ~ **drone** (molemmat sanakirjassa)

» **buumeri** ~ **boomeri** ~ **boomer** (kaikki sanakirjassa)

Yhä useammin: ei mukauteta

Liian moni tyytyy sitaattilainaan

- » bisnespuolen titteleissä ja toiminnoissa (Chief Digital Officer, UPM Timber)
- » talous- yms. termeissä (due diligence)
- » trendikkäissä ilmiöissä ja tuotteissa (dumpling, sober curious)

Selventämättä saattavat jäädä

- » kirjojen, seminaarien yms. nimet
- » englantia sisältävät suorat lainaukset

Syitä saamattomuuteen

Median ongelmat:

- » kiire
- » kokemuksen puute
- » uskalluksen puute
- » hyväuskoisuus

Ulkoiset tekijät:

- » virallistenkin lähteiden kielen epämääräisyys
- » trendit ja eräänlainen globalisaation vyöry
- » jatkuvuuden katkot

Ulkoisista tekijöistä

- » Suomen valtionjohtokin on viime vuosina ammentanut viestinnässään englanninkielisistä termeistä:
resilienssi, take away, drive-in, exit-strategia
- » ilmiöt ja samalla niiden nimityksetkin kulkeutuvat maailmalta, oli tarve suuri tai pienempi: **sober curious, dick pic**
- » aiemmin tuttu asia nousee pinnalle: **amissi → amish, myky → dumpling, siimajalkainen → barnakkeli**
– sama vai sittenkin eri asia, sivistystä vai ankeutusta?

Mitä tehdä?

- » **aktiivinen kielenhuolto tarpeen**
(myös Kotimaisten kielten keskukselta)
- » **määrätietoinen ote ja tiedonhankinta:**
UPM Timber on UPM:n sahaliiketoimintaa,
Chief Digital Officer on tietohallintojohtaja
- » **valistus hyvän käännöstyön periaatteista**
- » paikoin: **sen hyväksyminen, että ajat ovat muuttuneet**
(esim. roll-on, kuningas Charles)